

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

5. Quæ à Superioribus proficiscu[n]tur, non secùs quàm quæ à Deo
recipienda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

ius quicumque à nobis vestigia eraserit, is vel maximè nobis bene facit. Sed nonne longè verius est, iudicis iustitiam publicam, efficacemque potestatem, quàm carnificis (ab ipso denique Iudice puniendi) malitiam intueri: quid autem, si & tuum ipsius peccatum, alterius peccato puniri commertum est? quid, si ad tuæ virtutis exercitationem, sic vtilius est? quomodo enim aptius nos ter in Deum ingratus animus, quàm alterius in nos ingrato animo punietur: nonne & frequenter qui iniuste alium peremit, iniusto alterius gladio, iusto Deo vindice, iuste perit? & quando à quò animo alterius voluntas infensa toleratur, nonne magis arduum, magisque laudabile, adeoque tum expiandis malis, tum virtuti perficiendæ longè est efficacius?

Sed ecce iam permulta diximus, & quæ ad id quod propositum erat, comprobandum sufficient, verùm quia tanti momenti res est, tamque natura queruli, & ad impatientiam proni sumus, vt quantumuis generatim multa dicantur quæ ad animos componendos valeant, subito cum in rem ventum fuerit, excuriantur illa de manibus, ipsique in animum inducamus nostrum, iuste tunc nos irasci, iuste in res nobis infestas excandescere: minutiore multa proximo capite exquisitiùs persequar.

C A P V T V.

Quomodo quæ à Superioribus proficiscuntur, non sint secùs quàm à Deo recipienda.

PLurima omninò sunt & maximè varia, quæ à Præpositis ad subditos factò, dictò, iussu deruantur, suntque vel in priuatione, vel in perpeffione, vel in actione posita: hoc est eiusmodi, vt propterea vel priuari aliquo, vel aliquid pati, vel agere debeant subditi: vt quando dignitate vel officio priuantur, cum reuerentium aut flagella illis iniunguntur, cum habenda concio lectiòne præcipitur, in primo priuatio, in secundo perpeffio, in tercio actio notatur. Sin autem plura simul præcipiuntur, tum singula sunt ad suum genus reuocanda, & ex eo prudenter centenda. Sunt & quadam è duplici genere permista, vt flagellatio, quæ actione & perpeffione constat, vt officiorum locorumue mutationes, in quibus discessio fit ab vno, & ad aliud accessio. quoties autem contingit vt ex vtroque misceantur, ad id genus referenda sunt singula, quod gratius est, & potissimè Superioris voluntate spectatur: quare flagellatio, non ad actionem, sed ad perpeffionem pertinet: mutatio verò loci vel officij, si in pœnam, & in id quod grauius est fiat, priuatio dicenda; si verò in laudem, vel commodum, vt si in salubriorem locum, vel officium honoratius transferatur, tum in actionibus potius computanda est.

S. I. De ijs qua perferenda contingunt.

Et quidem ex ijs qua de S. Iobo, S. Dauide, ceterorumq; Sanctorum exemplis vidimus, nullus viderur dubitationi relictus locus, quin ea omnia que in priuatione & perpeſſione poſita ſunt, iuſte permittente Deo inſtigi credi poſſint, & ingenti cum ſummiſſione & humilitate animi excipi debeant. Atque vti nam rerum aduerſarum, & quarumcumque non pro voto cedentium, veram cauſam vel intueri, vel exquirere niteremur! ô quantum, ex aduerſis fructum ſumma animi æquitate caperemus! Hoc tu, Domine Deus, in alijs, etiam aliquando perfectioribus, videre nos facis: da, vt euiremus, & quod ſcire docuiſti, re ipſa exhibere dona. quid iuuar videre præcipitia, ſi volens & videns in eadem relaboi? Vix erit vt nocentiſſimū hunc errorem verbis valeam exequi, nedum dignè ſumma eius dāna lamentari: adeò paſſim viger, per que omnes, & per omnia peruagando non tantūm vix à quoquam cauetur, ſed in eo ſibi quiſq; blanditur, & hiſce labyrinthorū mæandris inuolui affectat. Sed purulenta eius radicē proferamus, exéplis illuſtrems, ſi fortè vel ſic vulpeculæ huius aſtū euoluere ac enudare poſſimus.

Blanda, heu nimiq; eſt, nimiumq; ſui aduſatrix natura noſtra: hinc vitij, imprudentiæ, erroris, doloris, exitus aduerſi, maliq; cuiuſuis cauſam à ſe libentiſſimè ſemper amolitur, in alioſq; deriuat. En tibi radicē vnam, & quoniam grande malū eſt, accipe & alteram: Senſu ducimur, præſentia, & ſub oculos poſita reſpectamus, plurimum noſtræ prouidentiæ, noſtris conſilijs plurimū, plurimum rebus creatis, imò omnia iſtis tribuimus; animi noſtri latebras, & quid à Deo mereamur oblitri, conſilia diuina non ſcrutamur, non inquirimus vnde, & cur iſta? alioque quàm par erat deſſectentes: adeò non proficimus, vt etiam deficiamus aduerſis, errorique error carenata ſerie implectatur. Quare cuiuſuis ingrati euentus cauſam à nobis longiùs amouemus, & quæuis alia quæ primò occurrerint, nihil aliū reſpectando, culpamus.

Sed quod generatim obſcurius eſt, exéplis eluciderur. Quoties quaſo in matrimonio videmus, vt grauiſſimis querelis perſtrepatur, maritus in vxorē, vxor in maritū inuehatur, & vt verè dicam, in vtriuſq; mala cauſa, merito vterque reus peragi debeat: vel quamuis paribus animis, concordiaq; voluntate idem iugū vterq; ſubeat, quoties vel liberorū immatura morte, vel improuiſa ſuis intolerabili ſumtu, vel cognatorū diſſenſionibus vita acerbior redditur: & vndiq; de his, de illis, querimonia multa geminatur: at ô homo, ô mulier, meminiffe debeas nō ab his aut illis, ſed à vobis ipſis, id mali proueniſſe: quippe vel ad aliud vite genus, vel ad iſtud quidē, ſed nec eo fine, nec ita præproperè à Deo vocati, id eſtis planè cōmeriti, vt vobis tādū omnia peſſimè cedāt, quamdiu illaudata primordia, iuſte pœne tolerātia, vitaq; inſtiore nō expiaueritis. Nūc autē ſic ab iſta cogitatione eſtis alieni, vt impatiētiā, obmurmurationē, ignoratiōē veſtri, veterū

piaculorum cumulo addentes, maiorum quineriam irarum dignos vos in posterum reddatis, peccatoque perdurante pœna cessare non debeat. Mercator est, vir solers, industrius, & ad rem attentus probè, at quidquid desudet, nusquam proficit, improvisis casibus, iacturis, foro cessionibus, latrocinij, naufragijs, ad extremam paulatim egestatem agitur: hinc avidior habendi, laborem & vigilias auget, lucri rationes novas excogitat, dandique parciore, nihil se pauperibus, nihil Deo largiri posse credit. At non videt imprudens, ideo malè sibi omnia cessisse, quòd suæ nimis fiderit industriæ, quòd benignitate in pauperes, primum decimisque lucri, Deo non consecratis, diuinum suis conatis factorem non impetrarit: futurumque ut malè illi cedant omnia donec eleemosynæ pietatisque exercitijs, auxiliatorem industriæ suæ sibi Deum propicietur. Est qui naturæ preclaris dotibus ornatus, qui maiorum, familiæ, amicorum fultus ope, ad maximos honores prona videt omnia; eos captat; & ecce, iam iamque prensandi, e manibus euanescent: hinc dolor, at quo fructu? hos, vel illos, exultationi suæ minùs fauisse credit; propterea spe deiectum se fuisse, quòd minùs hominibus gratus, & minoris ab eis factus fuerit: quòd cum aliquod munus administraret, feuerior & recti obseruantior fuerit; hinc cedit in plurimis, laxior & liberior euadit, quacumque ratione alios sibi demereri conatur, totus est in hominum aucupanda gratia, at certo certius, repullas iterùm grauiore turpioreque patitur: quid enim? istæ ipsa repulsarum causa fuerat, in qua iterum pergitur, quippe bonus & iustus Deus, noluit naturæ donis, hominum favori tantum tribui, sed à se solo ista expectari, animum nostrum voluit ad humilitatem flectere: quare mutata velificatione, contemnenda hominum iudicia, honores pro nihilo ducendi, virtutis & solius Dei amor sanctè incendendus est, & sic felicius hic fluent omnia, atque ad gloriosam æternitatem nobis aditum apparabimus.

Ille, iste planè est grauius error hominum, ut vnde abs errore dimoueri debuimus, inde in illo acrius confirmemur. Decipiente fallaci affectu aliquid statuo: impellente nimio, quo Titium prosequor, amore, id illi munus demandando, quo nequit probè defungi: alicuius æmulus, cum deprimor, ipseque aliunde ingrata multa in me irruere video: si in alios culpam conijcio, si multa in eos commiscor, si varia quasi pro remedio, & meliore rerum facie restituenda tento, quid facio nisi quod passim propè optimus quisque? & tamen nihil facio, securim ad veram radicem non appono, sed contra, superfluis stolonibus relictis, viles ramos amputo, vel eos turpiter vellico. Vuulè morbo, stomachi olim languore laborauit S. ille Macarius: nunquid more nostro, vel nocturni frigora, vel cerebri defluuia, & non potius remotiora spectando, suam in iudicandis alijs temeritatem causatus est? & quotusquisque nostrum est qui cum in morbum, cum in aduersa inciderit, idcirco id sibi accidisse credat, quòd in alios durior existit: quin potius postquam vel naturæ bonitate, vel Dei benignitate facilius è morbo conualuerit, eandem facilitatem, celeritatem, morbiq; neglectum alijs imbecillioribus

bus adhiberi uolet. adeo diuinis, quæ secus quam pat esset accipimus, flagellis parum emendamus. O quoties, Deus meus, conatus meos, hoc uicio laborasse, & uidi, licet aliquando ferius, & dolui! At uero, & uidisse, & doluisse, tuum planè donum fuit: tantique illud æstimo, ut inter maxima reponam, & de hoc si solum fuerit dicere non uerear, *Incerta & occulta sapientia tua manifestasti mihi.* Incerta, tibi non confidentibus; occulta, tuo lumine non collustratis. Tu uero pro tua bonitate, o benigne animarum illustrator Deus, nos quoque doceas, ut de his sedulo meditates, id à te contentius expectamus. Scio enim neque satis dilucidè, neque satis dignè, à me explanatum quod hic latet: dixi tamen quod nunc dedisti, plura dicturus, cum plura dederis. Quibus tamen hæc non sunt satis, & merito non erunt satis, en habent te Deum mentem, lumen summum, & fontem luminum ad quem accedant & illuminentur: sin autem ad te accedere pigritantur, nihil est cur à meis tenebris lumen emendicent.

Hinc tamen id quod propositæ quæstioni maximè proprium est concludamus: scilicet, satis exemplo Sanctorum firmatum esse, nihil tam esse tolerari arduum, uel à ratione, ueritate, æquitate tam alienum, quod ab alijs in nos illatum non possimus, quin & debeamus æquissimis animis excipere, indeque patientiæ, tolerantiam, mansuetudinis, plurimarumque virtutum cultu animum exornare, eorumque causam non ab aliena uoluntate, sed occultiore aliquo peccato nostro reuolcere. At solet esse graue, quodque infirmiorum mentes à tolerantiam proposito dimoueat, si quando innocenti quali ob crimen pœna publica iniungitur: uerentur enim ne, si eam sine sui purgatione quasi meriti subeant, participes esse criminis, & offensionis aut scandali iustam causam præbere uideantur; eamque in sententiam, mulieris septies ietæ historiam referunt, cuius in falso crimine pernegando constantiam, sibi gratam, tali portento testari uoluit Deus.

Verum qui sic loquuntur aut sentiunt, à ueritate & perfectione Christiana longius aberrant, ut sensim comprobabo. Accidit quidem interdum ut innoxij quasi noxijs pœna iniungatur, ipsique, illius cuius accusantur noxiæ, rei tam aperta ratione teneantur, ut suæ innocentiam ueritatè affirmare, sit impudètia: ita in hac misera uita uiuitur, uix ut aliquid certò nobis cõstet, sæpeque innocetia crimini, & ueritas falsitati propior, quam crimen ipsum, quam falsitas ipsa censeatur. Hoc uero, licet rariùs, quando tamè accidit, non tantum iniunctas pœnas subire possumus, sed & debemus, aliàs inobediètiæ & peruicacitatis exèpla præbituri, & uerè tui alijs futuri scandalo. Id autem temporis, decet omnia nostra, diuinæ prouidentiam, magna cum animi fiducia committi: fietque, ut si Domini nostri Iesu Christi causa, in famæ & commodorum iactura iniqua, mentis æquitatem tenuerimus, centuplum in hac uita, magna cum spiritus dulcedine, & uitam æternam recipiamus. Sanctus ille Paphnutius (nota est historia, nec meum est enarrare, lege si uis Cassianum) sed ille sanctus, furri accusatus, & sic delatoris arte conuictus; *coll. 18. c. 15.* ut innocentiam tuendæ, nisi se nocentiorum facere uoluisset, nullum suppeteret argu-

*vide Ribaden in eius
vita.*

argumentum; quia magna humilitate se forem haberi, se ut furem puniri, ut sceleris legum cōmunionem ceterorum priuari passus est, nonne & plurimis gratijs diuinitus ornatus, & cum ingenti, quem respuebat, honore, calūnia liberatus est? Quid: ille, Veronensium gloria, S. Petrus Martyr, quā admirabili Dei iudicio, pœnis, opprobrijs, falsaque, sed probabilissima, criminatione vexatus est: S. Catharina, S. Agnes, S. Cæcilia, beatæ virginis, illi adesse visæ, cū eo in cubiculo loqui audita; visæ, audita, forma, cultu, sono vocis velut mortales, hinc mortales existimata: sunt: indeq; ut qui mulieres in claustrum, inque cubiculum, claustra induxisset, accusatus, condemnatus, carceri mancipatus est. Nunquid non iuste, innocenter, mirabiliter? iuste quidem, quis enim homo visis auditisque non credat: quis prudens aliter iudicet? Innocens tamen damnatur, quid enim fieret aliud? & iudicio acquiescit, nec famæ, nec scandalū à se non dari, nec alia vilius recuta, de patientia dimouetur. At quā nouum, quā præter ordiē id totum fuit: ut ipsæ beatæ mentes, eo tempore, istis loci, sic videri, sic audiri, mortales haberit seirent, vellent; nihil ibi nisi cælitus gereretur, & sic gereretur, ut inde & innocens calumniator oriretur, & damnaretur innoxie qui caluniam patiebatur innoxius. Quid enim viri sancti accusator ille fecisset? audierat, viderat, tempore locoque illicito, cubiculo inclusas, viro soli, Religioso, aditare formosas & ornatas puellas, comiter alloqui, arridere, blandē compellere. Taceret? at enim Regulæ & Religionis obseruantia reclamabant, loqueretur: sed quid loqueretur aliud, quā quod auribus, quod oculis hauserat? hoc autem eloquens, numerum sexumque personarum, habitum, locum, tempus, non inaniter coniectando, sed omni asseueratione affirmando proferebat. His angustijs deprehensus vir sanctus, quod se verteret? negaret? quæ visu percepta sunt, ea negare impudentis videtur esse pernicacia. excusaret? at aperte Regula legetque Religiosæ reum pronunciant, veritatem proderet? at neque fortasse crederetur, & proderet quod ipsæ Beatæ celauerant, quodque proderet, humilitatis amor dissuadebat. ergo restabat vnum, ut Domini sui exemplo quod non rapuerat, exsoluere paratus esset: quid enim Præpositum his auditis decernere par fuit? publicè obijciebatur crimen haud vulgare, tacebat reus, obiecta non diluebat, & grauius probabatur: puniendus igitur erat is qui diuino iudicio innocens, humanis argumentis, nolens, volens, tenebatur: ergo aliud amandatus, & in carcerem ideò detrusus est, quod cælitus ignominie occasio in eum arrepta esset. Memorabile sanè sæculis venturis exemplum, vnde iudiciorum temerè procurantium libertatem refecare, admirari Deum arte tanta certaminis materiam suis apparantem, & in quibusuis obtreccationibus, insuperabilem ad extremum vsque patientiam seruare discamus.

En igitur quomodo Sancti, quam necessitas inuellerat infamie notam, animo forti & egregia virtute delcuerunt. Eiusdē te animi præbeas, si forsan id obijciatur quod

quod facile posses eluere. Animos addat Marina, merito Marinus dicta, fortitudine supra virilem prædita, quæ plures annos, ad usque vitæ diem extremum, incestuosus (quippe vir putabatur) maluit audire quam virgo: sed quanto id honore compensatum sit, sciunt qui legerunt. Nempe hoc in Sanctis imitandi Christi amor ardens efficit; non abhorrent, at sitiunt cruces & opprobria, quæ sicut de illis obtingunt, illic ea ut desideratissima amplexantur, non declinare, sed potius ire obuiam parati. Certè id iudicandum est esse perfectius, quod ab amore proprio alienius, ad edomandos naturæ impetus aptius, ad seuocandos à contagione terrenorum animos efficacius, ad peccata eluenda, virtutemque comparandam accommodatius, ad humilitatem, patientiam, nostramque ipsorum contentum opportunius, quod denique Sanctorum illustriorum, Christi que Domini nostri vitæ conformius. ad hæc autem singula longè magis accedit, sui ipsius humilis accusatio; vel alijs accusantibus, nihil se excusans demissio, eandem animi modestiam tranquillitatemque seruans, quam sollicita sui honoris per exquisitas argumētationes defensio, cui comites adiungi solent perturbationes, alienationes, suspiciones, & aliæ plurimæ agitatæ mentis inquietudines, cuiusvis virtutis & perfectionis inimicæ. Ex hoc verò etiã istud est consequens, ut, quoniam nullus verus & solidus honor ab eare potest efflorescere, quæ solidæ veræque perfectioni repugnet, toties falsa honoris imagine deludamur, quoties quasi tuendæ existimationis nostræ causa, à vera perfectione, & patientiæ laude discedimus; verum autem honorem, si non confestim, saltem aliquanto post, verè consequimur, cum falsas vulgi opiniones aspernati, ad id quod perfectius est, per patientiam, per crucem, magnis passibus tendimus.

Ex his ergo patet quod siue facile, siue difficile refutabilis calumnia sit, possimusque id quod perferendum imminere, arte aliqua declinare, longè tamen sit præstantius pati quàm refutare, idque quod à Superiore quasi ob crimen iniungitur, laudabiliter perpeti, haud secus ac si nobis exercendæ virtutis materiam præbuisset misericors, & nobis beneuolus Deus: à quo profectò id immitti, eo credibilius est, quod per eum qui animæ nostræ pater, gubernator, vicarius Dei est, perque eius iussionem id nobis iniungi animaduertimus.

Duo tamen cauenda sunt: Primum est, ut ne vquam affirmatè aliquid efferamus quod falsum sit; ideoque quod nobis imponitur falsum crimen possumus non refellere, pœnas quæ ob illud iniunguntur, possumus etiam subire, at facinoris eius, cuius concij non sumus, reos nos fateri, aut profiteri non possumus: quæ in re & peccauit adolescens qui cum muliere septies icta cæcus est, & ipsa se constantem, ut ne mentiretur, præbuit. possumus quoque de crimine interrogati tergiversari, & prudenter ea dicere vel facere, quæ neque crimen à nobis amouent, neque etiam agnoscunt, vnde si reos nos iudicari contingat, patientiæ sit exercitium: quamquam Superiore interrogante, omnino faciendum est, ut simplicis veritatis candore, id quod est respondeamus.

Alterum est, vt circumspiciamus prudenter, ne nobis crimen adscriptum in alios innocentes redundet, eisque sit iniurium, vel etiam toti Religioni incommo- det. Peccabar hoc nomine adolescens ille, cuius expressa timore confessio erat euidentis innocentis damnatio, & alienam vitam in apertum discrimen ad- ducebat. Quare fateor eos casus existere, vbi crimen falsum repellendum sit: de quo si dubium inciderit, prudentum consilio vtendum, & quod suauerint amplectendum est.

Fateor etiam, ad prudentia, siue discretionis virtutem spectare, vt quae sit virium nostrarum mediocritas agnoscamus, neque vel id onus in humeros adno- cemus, vel vtrò illi supponamus humeros, praë quo fatiscentes, illi ferendo non sumus: excelsio, & ad aeterna erecto animo est opus, vt patientia turrim edifices, sumtus prius computandi, ne si consummare non valeas, rideatis, vt maiora remere exorsus. quod ego illos monitos velim, qui aduersa in se vtrò aduocant, iritant, & ansam oppugnantibus praebent: non autem eos qui è diuinae prom- dentia nutu ac moderatione pendentes, æquis animis excipiunt, quae infliguntur; non irruunt quidem, sed irruentia sustinent, & sustinendo profligant: qui non suis viribus, sed diuino auxilio nixi, nihil dubitant, quin Deus & Dominus noster, qui semper suis prouidet, ipsis quoque, si forti & vegeto eos animo esse viderit, tantum occasionis ad depugnandum, quantum virium ad expugnandum sit largiturus, semperque, pro sua benignitate, certaminis materiam, infra virium modulum cohibiturus. Hoc nobis à bono Domino petendum, hoc forti prece impetrandum, vt neque desides absque pugna otio marcere permittat, neque grauioribus pugnis implicitos, hostili incurfione pauefactos perire patiatur.

Sed neque hoc mihi omittendum, vt si quando in ea incidero tempora, vt mihi à Superiore, vel aliunde ab aliqua Religiosa vitæ conditione, id inferatur quod honorem minuere, aut aliqua ex parte lædere videtur: nec enim in Reli- gione id insolens aut nouum videri cuiquam debet, vbi multis multa creden- da, multa in commune sunt cauenda, nec ad liquidum explorari possunt omnia, nec magnum censeretur si in eo vitæ genere quod crucis perferendæ gratia susceptum est, potius vnus aliquis, rebus non admodum arduis perferendis ex- ponatur, quam vt toti illi Societati, vel bono, eius nomini, vel maiori eius firmi- tati, periculum aliquod creari possit. Sed si vnquam is me necessitatis articulus deprehenderit, iustissimum sanè est vt à memoria mea non recedat, quanta sint honori meo, per ipsammet Religionem, immerenti mihi, factæ accessiones. Ser- uus peccati, vanitatis mancipium, Deo & Sanctis eius eram opprobrium; & ecce per eam in numerum filiorum Dei cooptatus, in sortem Sanctorum vocatus, & peculiari illorum familiae adscriptus, nonne de stercore erexit pauperem, vt collocet eum cum principibus, cum principibus populi Dei? vllane mea indus- tria, vel quantocumque labore ad tantum dignitatis fastigium essem ausus aspi- rare? & ecce nunc, si leuioris alicuius de honestamenti aliquid incurrero, proti-
nus

nus animo concidam, in vocationem meam, in Superiores impatiens excandescam, nec videbo de mea constantia periculum fieri, me humilitatem experimento doceri, & quantumvis de mea, quæ fuerat apud alios, aliquid opinione decesserit, longè plura à Religione mihi data superesse, quàm quæ auferri possint, quamdiu boni Religiosi officio fungar: quid ergo conqueror? denarium si repossor, decem millibus talentorum donatus?

Sed quamuis ita se vnusquisque, & ad perfectiora concitare, & in aduersis solari possit, & debeat: est tamen quod ceteri, iudiciorum suorum temeritatem expaueant, tantoque magis expaueant, quo æquiore mente tolerantur: erit enim aliquando, vt in iudicium exurgat Deus, & Sanctorum suorum iniurias vindicet. O quam latus hinc se mihi dicendi campus aperitur! sed præstat in alia tempora reseruare: duo solummodo moneo: Primum est, vt, si quando arrepta, vnde vnde, occasione quæ legitima videatur, malè de quopiam sensimus, aut etiam locuti sumus, ne vnquam opinionis præceptæ, vel prolati sermonis, vel inculpationis à nobis profectæ, pertinaces defensores esse pergamus; quasi pudeat falsi alicuius assertores existisse, pigeatque à malè semel admisso, benè resiliere: quin immò humanæ infirmitatis, cuius proprium est labi & decipi, conscij, gaudeamus aliunde nobis diluxisse veritatem, atque vt verè & sincerè fratrum nostrorum amantes, id præ ceteris gratissimum sit nobis, si comprobata fratrum innocentiam, si probabiles mali coniecturas, certioribus argumentis reuictas disiectasque comperimus. Et hoc ipsum profiteri non pigeat, animique nostri læticiam non magis dissimulemus, quàm pater, quàm frater, qui filij, qui fratris dilectissimi, in grauissimi criminis inuidiam, probabili & periculoso iudicio vocati, animum culpa vacuum, certa demonstratione deprehendisset. Alterum est, vt Præpositi tantò sunt ad credendum tardiores, quo coruin, vel facta, vel verba, plus habent ponderis, longèque indecentius atque damnosius est patrem, quàm quemuis alium, de filio temerè iudicare, loqui, decernere. Plura in hanc rem non addam, plura ipsimet peruidere possunt, semperque meminisse, quòd *Deus sedit in Synagoga Sanctorum, in medio autem Deos diiudicat*: hoc est, ita quidem illis iudicare, statuere, quadrata rotundis mutare dedit, vt in medio tamen inspectorem omnium Deum adesse norint, eorumque sententias aliquando diiudicaturum, si *super egenum & pauperem intellexerint, beati erunt: ut si parauerint sagittas suas, vt sagittent in occulto reclus corde; exurget aliquando Dominus Deus, & exaltabitur manus eius, & patientia pauperum non peribit in sinem*. Verùm de iis quæ à Superioribus, vel etiam aliunde patiendæ occurrerent, hæc dicta sufficiant.

Psal. 81.

§. 2. De iis qua agenda perperam iubentur.

Epist. 7.

Vide Basil.
q. 118. com-
pend.

A. 5.

Lib. 35.
Mor. c. 10.
sen 13.

Benè S. Bernardus animaduertit, tria esse rerum genera; bona quedam, vt fides, spes, caritas, virtutes, & virtutum exercitia; mala quedam, vt quidquid est peccatum: & denique media, qua, vt loquitur, per se, nec bona esse noscuntur, nec mala; possunt tamen indifferenter, & bene pariter, & male, vel prohiberi, vel iuberi, sed malò nullatenus in his, à subditis obediri. Ex his sunt, vt exempli gratia ponam, ieiunare, vigilare, legere, & quæque talia. Sciendum vero, quia media quædam in purorum plerumque bonorum, & malorum transeunt rationem: etenim, vt mox ait, propria possidere, seculari quidem homini medium est, quoniam & non possidere licet; monacho verò, quia possidere non licet, purum malum est. ita S. Bernardus, qui idem paulò antè, Valde peruersum est, inquebat, profiteri te obedientem, in quo nosstra superiorem propter inferiorem, id est diuinam propter humanam, soluere obedientiam. Quid enim? quod iubet homo, prohibet Deus: & ego audiam hominem surdus Deus non sic Apostoli, clamant quippe dicentes, Melius est obedire Deo quam hominibus. & iterum: In medijs lex posita est obedientia, tamquam in ligno scientia boni & mali quod erat in medio paradisi. In his profectò fas non est sensum nostrum sensu præscribere magistrorum. In his omnino Prelatorum nec iussio, nec prohibitio contemenda. Sanctus verò Gregorius, breui compendio, multa complexus est cum dixit, Numquam per obedientiam malum fieri, aliquando autem debet per obedientiam, bonum quod agitur intermitteri. Clarius igitur est, quàm vt probando immoremur, Superiorem nullum posse iniungere, vt id agamus quod malum est, illudque malum non posse in prohibentem Deum referri. An autem verè sit malum, iudicandum relinquimus ex iis quæ suprà cap. 3. dicta sunt, & ex natura, Dei, Ecclesiæ, Religionisque præceptis ac legibus, conditione personæ, atque circumstantiis. Quibus omnibus consideratis, si contingat vt probabili ratione ductus Superior, aliquid virgeat agendum, de quo subditus dubitat an liceat; subditi est, dubitationis quidem suæ momenta expendenda exponere, & Superiore in eadem opinione perseverante, suum illius iudicio subiugare, omnemque, in qua de peccato non constet, Superioris iussionem, quasi Dei mandatum, sedulo & reuerenter implere. Certè frequenter affectus, frequenter error obrepit, falsaque persuasione ducti, mali speciem bonis rebus affingimus: & quid rarius, quàm vt aliquid mali imperetur: sed de hoc etiam in sequentibus ex occasione plura dicentur.

At officiorum locorumque mutationes, non solum solent esse permoleste, sed etiam opinione nostra, publicè priuatimque, nostro, aliorumque magno malo fieri, planè temerè iudicantur: harum causa multæ in nostris, multæ in aliorum animis perturbationes, alienationes, auersiones, factiones, ac interim lateentes, & Religiosæ vitæ penitus indecoræ similitudines, nonnullos inter progignuntur.

aur: vixque tantum vllum malum est, pernicies vllarum est execranda, vt nō reperitur qui in eam, fugiendarum harumce mutationum cupidine, incurrerit. Inde seditiones, discessiones, rebelliones, ac interdum detestando scelere vel à toto Religiosa vitæ instituto, vel ab ipsa etiam Christiana fide defectiones vel legimus, vel audiuimus, vel in posterum accidere posse præuidemus. Adeò immoderatus in priuata commoda affectus, procreare potens est tragicos exitus. Longum esset, acrius in hoc vitium inuehi: sed abunde est, cur ab eo quàm longissimè nos diuellamus: cum enim rerum futurarum inopinatissimos euentus esse constet, & frequentissimè vsuueniat, vt principiorum tristitium læti, & lætiorum tristissimi sui exitus: cum sapissimè, post eius rei, ad quam totiardebamus, adeptionem, conatum nostrorum nos fastidiosè pœniteat, votorumque nostrorum (vt quondam Theseum in Hippolyti morte fabulantur) felicitatem ipsi damnemus: cum iucunditatem, & permanentem ex aliqua re creata vtilitatem nobis prouenturam, nulla (ob omnium mutabilitatem) probabili coniectura affirmare possimus: sciamus verò Deum nostrum, vt supremum omnium Dominum & sapientissimum gubernatorem, rerum quarumcumque sortem pro sua voluntate temperare; posse ea vera, & non pœnitenda bona largiri quæ nobis non inamarecant, posse denique & illa quibus vtimur, & nos qui illis vtamur, eo in vigore & corporis & animi conseruare, vt diutissimè è singulis vtilitatem solidam cum iucunditate capiamus; nōne nobis longè consultissimum est, vt toti à diuina prouidentia pendeamus, & qui totam vitam Patri cælesti semel consecrauimus, eius quoque vitæ partes omnes, in eius arbitrio ita relinquamus, vt quidquid mutationum in gradu, officio, loco, habitatione nostra, aut re alia fit à Superioribus, id totum à diuinæ prouidentia vigilantia profectum credamus? nihilque vel de rationibus humanis, vel cuiusquam machinis cogitantes, tota mentis tranquillitate & simplicitate, nos penitus Deo committamus, illique acquiescamus? certi numquam fore vt cuiusquam consilia aut fraudes, consilio præualere possint Altrissimi; suauiter quidem, at fortiter, attinget à fine vsque ad finem, & vt eius sapiens bonitas decreuerit, ita omnia disponet. Fidamus illi, & benè nobis erit.

Est autem hæc fiducia, & omnium euentuum velut à Deo expectatio, præcipuum & maximè necessarium ad obedientiam fundamentum, quo non firmè constabillito, cetera nutant omnia, ad artes & humanas calliditates confugimus, opiniones & humanas amicitias consecretamur, ac ambitiosis prelationibus, nos desideriorum nostrorū summam consequi posse præfidimus. Iustus verò & bonus Deus, si tum etiam misericors in nos esse voluerit, hæc subuertet omnia, vtq; animū nostrum ad sanctiora conuertere, locoque meliore spem suam collocare doceat, nequaquā fraudes nostras nobis pro voto cedere patietur. Quanto salutaris à nobis esset creditū, Deum quouis maximè aduerso in casu, solai illius spe subnixis propitium affuturum, & non dico mutaturū tempestatem in serenum,

Serm. 26.
de diu.

sed facturum, ipsa ut procella sit tranquillitas, ipsa ut ardentissima fornax (quod Babylone contigit) leni roris vento refrigeret. Et verò quamdiu hoc fiducia in Deum fundamentum non ponimus; ne hilum quidem in vita spiritali proficimus, & sanctæ obedientiæ adyta nondum vel ab ipso limine salutem modo, & absorbendas Superiorum imperfectiones omnes redundet: ceteroquin qui diuinæ prouidentiae in omnibus firmissimè non adhæserit, annon admodum procliuè est ut humanas prouidentias omnes multiplici dubitatione, & prudenti- la cautione conuellat? Non aliò respexisse videtur S. Bernardus cum dixit, *Vnde scandala, vnde turbatio, nisi quod propriam sequimur voluntatem, & temerè, quod volumus, in corde nostro desinientes, si quo modo id prohiberi contingat aut impediri, contumaces etiam in impatientiam, in murmurationem, in scandalum proni sumus, non attendentes quoniam omnia cooperantur in bonum, his qui secundum propositum vocati sunt sancti: & qui nobis casus videtur, sermo quidam Dei est suam nobis indicans voluntatem: Audite quomodo vir sanctus, ea quæ nos creaturis & hominibus affixi, permissiones, errores, casus, emulationes, inuidiam dicimus, sermonem Dei asserit, Dei voluntatem indicantem? cur autem ita perperam loquamur, cur in impatientiâ, obmurmurationem, & scandala impingamus, verissimam profert causam, quia nostram de nobis opinionem, iudicium, voluntatem præfigentes, rerum, locorum, munerum variis affectibus adhæremus, temerè de nobis aut rebus nostris aliquid statuimus, aut optamus: vnde cum diuinæ voluntatis verax interpres Præpositus, à nostra voluntate dissentit, alia omnia statuit, & quod Deo in consilium non adhibito volueramus euerit; hinc totius mali labes, & Religiosæ obseruantie eversio, cuius damna tanto semper in deterius procedunt, quo minus persuasum est fore, ut peculiari boni Dei ope cuncta denique in maius bonum nostrum cedant. Cetera quæ hinc desiderarentur, è mox dicendis peti possunt.*

§. 3. De Præpositis quos malos esse constat.

Adeò nonnumquam euidens est, Præpositorum quosdam malos esse, & pessimè viuere, ut etiam malorum multorum causa sint, vel etiam (quod ratio tamen est) ea perpetrari præcipiant: qualem ergo inferior se ipsum præstare debeat dicendum est, ut si fortè Religiosam disciplinam dissoluat Præpositus, si fornicationi, ebrietati, manifestisque criminibus addictus notetur, si in eadem vitia vel exemplo, vel auctoritate suos pertrahat, si monasterij bona dilapidet, ordinem benè semper obseruatum funditus evertat: tunc enim vel ab animi perturbatione sibi cauere, vel consuetam Præposito obseruantiam deserere, non est cuiusuis, sed eius qui forti beneque præsentis sit animo.

Ergo in eam rem, quatuor nobis obseruanda sunt, persona, personæ facta, gubernatio, iussa peculiaria & ad singula quædam directa.

Quod

Quod igitur ad personam attinet, extra controuersiam est, illi obedientiam & reuerentiam eam præstandam esse, quam officij dignitas exigit: quippe quantiscumque criminibus malè scateat, nisi à magistratu, vel iusta auctoritate, excidat, numquam idè licet obedientiæ iugum detrectare; imò verò reuerentia & obedientia auctoritati debentur æquales, quoties auctoritas perseverat æqualis; unde, vt cap. 2. comprobatur, nequissimo Superiori non minor quàm optimo cuique reuerentia & obedientia debentur: crediderimque, eam quæ malo, quàm eam quæ bono exhibetur, maioris esse meriti, cum in illi nihil humane rationis aut illecebræ intercedat, purissimeque superatis quæ in contrariū essent argumentis, vicario Dei, quæ vicariam eius auctoritatem gerit, deferatur. Quod vt constanter præstare possimus, diligenter, omniq; conatu cuiusdam quod ibidem tantoperè cōmendauimus, Deum vt in Superioribus respectemus, omnesque hominis imperfectiones adeò procul à nostra cogitatione ablegemus, vt iis obliteratis, ea sola in iis cōtemplemur, quæ diuinitus accepta, venerandos, suspiciendos, amandos, nobilq; sacrosanctos eos faciunt. Arduum quidè; sed exempla tantæ virtutis legimus, & verò, quæ Deo laus, vidimus. Imperfectiorum tamen maior est numerus, multiq; vitam potius quàm munus inueniunt: propterea Superiorum est, acerrimè in vitam moresque suos inquirere; nam quod pluribus expositi sunt, eo plura & grauiora scandala præbent, tantoque in grauiorem damnationem incident, quòd animarum depeculatores latroneque fuerint, qui earum defensores & saluatores destituti fuerant.

In factis quæ Præpositorum, qua ratione sunt homines, ita propria sunt, vt naturâ suâ in alios minimè deriuentur, eiq; soli qui ea perpetrat noceant; vt luxuries, ebrietas, illaque peccata, quæ licet exemplo serpent, & scandalo ceteros offendant, per se tamen publicum bonum non euertunt. certum est, illa, quando tam apertè rectæ rationi, diuinisque legibus aduersantur, approbati non posse: facilius foret media quædam, (quæ in eiusmodi personæ dignitate vitæque conditione indecora & mala essent) vt scurrilitatem, comtorem ornatum, & eiusmodi leuiora excusare. Quamuis tamen grauiora illa peccata approbati non possint, possumus ab illis improbandis abstinere, nostramque ab istis ad alia cogitationem conuertere: vt quid enim de ijs qui extra nostram curam, extra nostram potestatem sunt, quorum neque reprehensionem, neque emendationem, neque punitionem nostrum est, vt quid frustra sollicito cogitatu inuolui? qui ad nos non spectant, quorum medela in nobis non est, illi quoque nos nec tangant, nec angant, nec moueant: nisi si caritatis miseratione laudabili, diuinæ maiestati pro eorum peccatis supplices preces offerimus, idq; ita pacatè, ita imperturbatè, ac si eas pro quouis ignotissimo peccatore funderemus. Vbi quanta moderatione sit utendū, præclarissimū, & numeris omnibus absolutissimum in Dauide erga Saulem exemplum habemus, de quo præstat vt D. Gregorium, virum in moribus instruendis admirabilem audiamus: quippe quæ in rem hanc mirè

mirè faciant; his verbis præclare scribit: Admonendi sunt subditi, ne Præpositorum suorum vitam temerè iudicent; si quid eos fortasse agere reprehensibiliter vident: ne vnde mala rectè redarguunt; inde per elationis impulsu in profundiora mergantur. Admonendi sunt, ne, cum culpas Præpositorum considerant, contra eos audaces fiant, sed sic si qua valde sunt eorum prava, ac apud semetipsos diiudicent, ut tamen diuino timore constricti, ferre sub eis iugum reuerentia non recusent. Quod melius ostendimus si David factum ad medium deducamus: Saül quippe persecutor, cum ad purgandum ventrem speluncam fuisset ingressus, illic cum viris suis David inerat, qui iam tam longo tempore persecutionis eius mala tolerabat, cumq; eum viri sui ad ferendum Saül accenderent, fugit eos responsionibus, quia manum mittere in Christum Domini non deberent; qui tamen occultè surrexit, & oram chlamydis eius abscidit. Quid enim per Saül nisi mali retores, quid per David nisi boni subditi designantur: Saül igitur ventrem purgare est, prauos Præpositos conceptam in corde malitiam vsque ad opera miseria extendere, & cogitata apud se noxia, factis exterioribus exequendo, monstrare: quem tamen David ferire metuit, quia pie subditorum mentes, ab omni se peste obrectationis abstinentes, Præpositorum vitam nullo lingua gladio percutiunt, etiam cum de imperfectione reprehendunt: qui & si quando pro infirmitate sese abstinere vix possunt, ut extrema quadam atque exteriora Præpositorum mala, sed tamen humiliter loquantur, quasi oram chlamydis silenter incidunt, quia videlicet, dum Prælata dignitati saltem innoxie & latenter derogant, quasi Regis superpositi vestem secant; sed tamen ad semetipsos redeunt, seg, vehementissimè vel de tenuissima verbi laceratione reprehendunt: vnde bene & illic scriptum est, Post hæc David percussit cor suum, eo quod abscidisset oram chlamydis Saül. Facta quippe Præpositorum, oris gladio ferienda non sunt, etiam cum rectè reprehendenda iudicantur. Si quando verò contra eos, vel in minimis lingua labitur, necesse est, ut per afflictionem penitentia, cor prematur, quatenus ad semetipsam redeat, & cum Præposita potestati deliquerit, eius contra se iudicium à quo sibi prælata est, perhorrescat: nam cum in Præpositis delinquimus, eius ordinationi qui eos nobis prætulit, obuiamus: Vnde Moyses, quogque, cum contra se & Aaron conqueri populum agnouisset, ait: Nos enim quid sumus: nec contra nos est mormur vestrum, sed contra Dominum. Hæc est nobis & reliqua Davidis modestia diligenter imitanda, fidentium Domino, præcipitandum nihil, manus, & dies Domini expectanda: quis enim, ut idem loquitur, extendet manum suam in Christum Domini, & innocens erit?

Sed de gubernatione aliquid dicamus: si enim manifestè peruersa est, si aperte alios corrumpit, si hæreses & errores in fide disseminat, si florentem olim disciplinam relaxat, si mores prauos inducit, si bona pessumdat, humana pariter & diuina confundit, longè minùs posse negligi videtur. quid enim? possumne, qui ista video, qui decorem domus Domini diligo, qui totius Religiosi corporis ruinam intueor, meque vnum de membris eius agnosco, possumne non condolere, non conqueri, non etiam aliquos suscitare qui se Superiori, non pastorem sed lupum agenti, fortiter opponant?

Grauis

Pastor.
eu-a p. 3.
c. 5.

1. Reg. 24.

Exodi 16.

1. Reg. 26.

Gravis profectò tentatio: in qua tamen quo iustior videtur esse dolor, eo magis vt ne modus excedatur cauendū est, quippe nulla vitia periculosiora sunt ijs, quibus virtutis species habenas laxat. Vbi ergo qui cōseruator esse debuerat, ille vastator est Ordinis, videndum est vt verè vastatorem esse constet: sunt enim qui consuetudinum leuiorum, cerimoniarum, earumque quas *observantias* vocant, vel alicuius externæ rei supra modum æmulatores, euerforem omnium Superiorem inclamant, in inuidiam, & in odium vocāt, si quid istorum aut neglexerit, aut immutarit. Sed hac fallitate reiecta, cū verè constat euerforem esse, profectò licet dolere, imò probi Religiosi officio non fungeretur, qui Religionis tanto malo non doleret.

At verò apud quem conqueratur videndum: nam, si apud alium Religiosum simplicem, pacatum, doli nihil suspicantem, malisque medicandis ineptum; vt quid illum imprudēti & inutili narratione de sua pace deturbare? hoc lanè animaduertēdum seridè est, ne peccatum peccato aggeramus, & medelæ simulatione insanabile vulnus infligamus. Execrabilem hanc perniciem in rebus longè naturā leuioribus, at vsu valdè damnificis, vigere interdum videas; est qui se nasutiorem credit, simpliciore ea suggerit quibus eius oculos in malam calliditatem aperiat, & à sincera simplicitate abducat: Nō vides, inquit, quod tibi, eadē in causa, vel etiam tua ex parte meliori, iniuncta sit pœna, & non isti: vexat censura columbas: ouem lupus rapit, elamosos dentatosque; canes formidat. nō vides quos tibi conciliare, quibus artibus vti debeas, vt quæcumque voles impetres? Hi sunt, subdoli serpentis susuri venenati: hi, quos è latebris suis educere, omniq; industria & seueritate vehementer coërcere Superiores debent. Ah quoties, sanctè in cōspectu Dei ambulāre non pauci, cū ecce se insinuauerūt hæ pestes, & qui spiritu caritatis cœperant, æmulationis, inuidiæ, suspicionum, & de Præpositis diffidētiae liuore consumti intabuerunt! Sed eò, vnde me abduxerat indignatio, redeamus. Videndū ergo, ne apud eos cōqueramur, quibus querelæ nostræ sine fructu damnū inferūt, sed apud eos qui nullo suo malo multum nobis profunt; & rem inclinātam, vel consilio, vel ope sustentare possunt. Cauendum etiam ne querelæ nostræ animos exacerbent, dissensiones ac rebelliones subditorum foueant: vt enim conquerendi iusta causa esse possit, at nulla rebellandi, vel imperia licita detrectandi. quare id aptissimum videtur, vt apud alterum Superiorem qui euerfori illi imperare, eumque coërcere potest, nostræ querelæ deponātur: quod si minus fieri possit, tū certè id præstemus quod paulò post subiūgam.

Postremum supererat, de iustis peculiaribus ad singula quædam nominatim diserteque prolatis: quæ si apertum planè peccatum iubeant, ex dictis, & iudicio naturæ notum est, esse omnino refutanda. Verum in Religiosis illis familijs, in quibus diuinæ legis viget observantia, & necdum Dei timor omnis depositus est, ibi in sermonem inferre, si ne Superiori peccata iubenti obtemperandum, hominum videtur esse peruicacitati patrocina quærentium, & suæ in

Superiores irreuerentia, alicunde speciem honesti prætexere conantur. Constat enim eiusmodi iussa, vsque adeo non vsurpari, vt quando Præsidibus obstititur, rarò id fiat quia peccato habenas laxant, sed vt plurimum quia vel austeriora, vel perfectiora præcipiunt: de quorum zelo, moderatione & fortitudine multa sunt quæ dici possent, at à nostro instituto nunc temporis aliena. Quòd si fortè in Præpositos eos incideris, qui à caritate Dei exciderunt, multa passim perperam iuberi necesse est: cui enim sit bonus, qui sibi nequam est? & qui in grauissimo diuinissimoque gubernandi munere à Deo recesserint, eritne vel hominis, vel regulæ, vel rei vllius ratio, quæ tales in officio contineat hinc temerè, & imprudenter, quin & impudenter, vt affectus, vt perturbatio, vt libido impulerit, multa iubent; viris bonis graues sunt, nulloque loco pacatos consistere patiuntur, improbis verò & sui similibus blandi, illis ad omnem cupiditatis explendæ libidinem patrocinantur.

Si igitur in eiusmodi, (quod semper à nobis auertat Deus) sed si quando in eiusmodi exundationem nequitia inciderimus, quam iure nuncupare possumus *abominationem desolationis, in loco sancto stantem*: quid enim aliud, quam locum illum sanctum in quo præsidet, execratione sua desolat & deualtat? tum sanè pro anima nostra viriliter decertemus, & non solùm aliena improbitas nihil nobis oberit, sed etiam proderit plurimùm: non enim inter probos, sed inter improbos, probum esse præclarum est. Hoc autem vt præstemus, cauendum est *ne emulemur in malignantibus, & ne facientes iniquitatem zelemur, instar floris, feni decident, & velociter arescent, & malitia iustas penas luent. Latentur, & vitam in voluptate traducant, at turpissimo fine claudentur, eiekti in tenebras exteriores, vbi fletus, & præ dolore stridor dentium, vigeat aternùm.* Hæc de improbis cogitanda, vt sortem ipsorum lugeamus potius quam concupiscamus.

At verò, tu quisquis in medio eiusmodi, olim quidem Ierusalem, nunc autem Babylonis es positus; cane canticum Domino, nec melioris & cælestis Ierusalem matris tuæ te capiat obliuio; in ea aliquando extra scandala, victurum te spera: gratias age Deo quòd ex aliorum improbitate tristaris: putaque hoc ipsum tibi cælitus affulisse, hoc vnum tibi restare quærendum, animam vt tuam salues: nec res, nec personæ vllæ ipsi nocuerint, si eam lucrifeceris. Variæ sunt in cælestem gloriam penetrandi viæ: hanc ipse tibi positam puta, puta tibi ea conditione venale cælum, si alienos errores, & mala publici lugeas. Paupertate alij, alij mititate, alij misericordia, castitate, persecutione, martyrio sint beati, nec inuideas: tu in tuo beatitudinis oblato talento sis fidelis, *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur*: simpliciterque ac humiliter credas, et si prouidisse Deum, vt qui bonis propriis vigere non poteras, alienis saltem malis lugendis & ferendis, aternam claritatem mercari possis. Propter scelera populi sui, & propter Regum multiplicem impietatem, olim in Iudæos, scelum Dei populum, exarsit vindicta diuina, decreuitque eos Nabuchodonosor

fori tradere, terram vastare, gentem in varias oras dira seruitute dispergere: feueram hanc sententiam, Prophetæ Jeremiæ ore prolatam descripsit Baruch, qui populi sui miseratione, grauissimæque temporum calamitatis horrore percussus, lamentando dixit, *Va misero mihi, quoniam addidit Dominus dolorem dolori* *Jerem. 45.* *meo: laboravi in gemitu meo, & requiem non inueni.* Huic eius querelæ ex misericordia ortæ, quid misericors & miserator Dominus responderit attende: sic enim per Jeremiam illi responderi voluit: *Ecce quos adificavi, ego destruo: & quos plantaui, ego euello, & vniuersam terram hanc. Et tu quaris tibi grandia? nolt quærere: quia ecce ego adduco malum super omnem carnem, ait Dominus: & dabo tibi animam tuam in salutem, in omnibus locis ad quacumque perrexeris.* O egregiam operæ præstitæ compensationem! sed similiter qui in medio Religionis præuæ, & iam non Religionis habitat, & neglectos Dei honores luget, sibi à Domino dici existimet; Ecce propter negligentiam & corporem præteritum; quia non cognouerunt in die sua patres vestri quæ ad salutem ipsorum erant; quia Præpositos illos, qui ad meliora hortabantur, obseratis auribus non audierunt; iniqui & ingrati ipsorum animi clamor in cælum vsque peruenit; regnare facio hypocritam; quos ædificavi, ego destruo; quos plantaui, ego euello; & vniuersam domum hanc, quam è domo orationis & humilitatis, in speluncam ganeonum, auarorum, murmuratorum, ingratorum, superbiorumque mutarunt, domum inquam, & olim dilectam hereditatem euerto: Et tu nunc, quid quæris tibi? attamen, quia non te, sed me quaris, & honoris mei zelo duceris, *dabo tibi animam tuam in salutem, confortare, & esto constans, consumam ceteros, te verò non consumam, sed castigabo in iudicio, nec quasi innocenti parcam tibi.* *Habes etiam annum quod eluas; & quod communium cladum in te redundabit, hoc tuis peccatis te commeruisse existima.* *Jerem. 46.*

Certè enim hæc est ad iræ diuinæ placationem, & ad sanctitatem veram via certissima, si quis ea omnia tum suis, tum suorum maiorum apertis vel occultis peccatis ac negligentijs accepta ferat, & iustitiæ diuinæ in vindictam exardescens flagella, tanta demissione & humilitate excipiat, vt pater ille misericors, qui *cor contritum & humiliatum non despicit*, qui que ideo punit quia misereri vult, in melius conuertat omnia, sublatisque è medio omnibus qui Religionis honestatem impugnabant, pristino illam decori restituat. Quod quia facillè potest, ideo numquam desperandum; interim verò gemendum, orandum, in cordis contritione, & verecundo pudore, vt veteres Prophetas legimus, perseverandum, donec *exurgat Deus & dissipentur inimici eius, iusti autem roborentur, & exultent in letitia.*

Tanta enim est diuinæ bonitatis abundantia, magnis vt è malis magna bona exoriri faciat, & vbi multiplex viguit iniquitas, ibi multiplex erumpat caritas: quate in rebus istis perditissimis, se ipsam spe meliorum potest vnusquisque solari, sibi que persuadere, numquam ea permissurum Deum fuisse, nisi

Epist. 87.

nisi maiora quædam bona suo tempore inde esset educturus. Quod ipsum quia S. Bernardus in propriis peccatis consulit, quanto magis in alienis id non dedecere credendum est: sic enim epistola quadam, vnumquemque, peccato perpetrato, se ipsum alloqui oportere scribit; *Malè quidem egi; sed factum est, & iam non potest non fieri. Quis scit si hoc mihi Deus expedire prouiderit, & de malo meo ipse qui est bonus, bonum mihi operari voluerit? malum ergo puniat quod ego feci; bonum autem maneat, quod ipse prouidit. Nostris quippe inordinatis, seu voluntatibus, seu actionibus, nouit bonitas Dei uti, semper quidem rectè in sui ordinis pulchritudinem: sæpè etiã piè in nostram utilitatem. O clementissima in filios Adam, diuina bonitatis recordatio, quæ sua non desinit largiri beneficia, non solum ubi nullum inuenit meritum, sed plerumque etiã ubi totum inuenit contrarium! ita ille, subtiliter euentum à voluntate scernens; praua est voluntas, vituperetur, corrigatur; euentus bonus est, expectetur, & ut à Deo laudetur, nec ei noceat voluntatis aliena peruersitas: radiantis auri fulgorem, non faciunt fodinarum tenebræ aspernabilem. Citò decidunt & flaccescunt, quæ citò & facillè maturescunt, ideoque non rarò accidit, ut aliquod ad tempus malum, sit apprime necessarium, ut bonum præsens augeatur, pluris fiat, & maiore diligentia conseruetur: humanis mentibus, ubi non exercentur, tepor & fœcordia turripunt; assiduitate, & facilitate vilescit virtus: Religiosæque disciplinæ splendor non ferit oculos, ad eum nimia consuetudine non intentos. hinc fit interdum, diuino maximè fauore adspirante, ut quemadmodum in corporibus humanis quoddam aliquando profluuium, est sanitati confirmandæ opportunum, vel instantes morbos propellit, ita in Religioso & homine & corpore, quædam à Religionis rigore laxitas aberrans, uersis in solitudinem animis, stabilendam firmiùs Religiosæ disciplinæ, & remissioni ab omni aditu prohibendæ plurimùm conferat. En ergo quomodo oculi nostri semper ad Dominum, semper in eo, etiã contra spem, sperandum, & sic omnis à nobis perturbatio in perpetuum exulabit.*

CAPVT VI.

An opinionum diuersarum diuersi sensus obedientie repugnent.

HÆc idè nobis necessariò sunt euoluenda, quia constat opinionum diuersitatem, iudiciorum fouere diuersitatem, vnde voluntatum dissensus oriatur; cum tamen Præpositorum, & priuatorum, idem iudicium, voluntas esse eadem debeat. Hoc autem in humanæ vitæ rationibus & actionibus, tantarationum inter se compugnantium probabilitate & obscuritate constantibus,